

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І. МЕЧНИКОВА
Кафедра української літератури та компаративістики

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор

Майя НІКОЛАЄВА

«*Вересень*» 2025р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АВТОРСЬКІ СВІТИ ПИСЬМЕННИКІВ-НЕОРОМАНТИКІВ

Рівень вищої освіти:	третій (освітньо-науковий)
Галузь знань:	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність:	В11 Філологія
Освітня кваліфікація :	Доктор філософії з філології
Освітньо-наукова програма:	«Філологія»

Робоча програма навчальної дисципліни «Авторські світи письменників-неоромантиків». Одеса: ОНУ, 2025. 15 с.

Розробник програми: Шевченко Тетяна Миколаївна, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української літератури та компаративістики

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри української літератури та компаративістики

Протокол №1 від 28 серпня 2025.

Завідувач кафедри
проф.

Тетяна ШЕВЧЕНКО

Погоджено з гарантом ОНП Філологія
проф.

Валерія НЕКЛЕСОВА

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) філологічного факультету
Протокол №1 від 24 серпня 2025 р.

Голова НМК філологічного факультету
доц.

Ольга НОВАК

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри української літератури та компаративістики

Протокол № від “ ” 20 р.

Завідувач кафедри

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри української літератури та компаративістики

Протокол № від “ ” 20 р.

Завідувач кафедри

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>Денна форма навчання</i>	<i>Вечірня форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів 3 годин – 90 змістових модулів – 2	Галузь знань: В Культура, мистецтво та гуманітарні науки Спеціальність: В 11 Філологія Освітня кваліфікація: Доктор філософії з філології Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)	Вибіркова	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		1-й	1-й
		<i>Семестр</i>	
		2-й	2-й
		<i>Лекції</i>	
		12 год.	12 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		12 год.	12 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		-	-
		<i>Самостійна робота</i>	
		66 год	66 год.
		Форма підсумкового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – сформувати у молодих дослідників літератури уявлення про твір як ментальну єдність, яка створена за естетичними законами й містить задані почуттями та свідомістю письменника механізми породження у читача комплексу думок та почуттів як прояв художньої комунікації.

Мета передбачає розв'язання таких **завдань**:

- 1) формування у здобувачів стійких навичок самостійного здійснення аналізу художнього твору; вміння аналізувати текст з погляду понять «словесність» та «художність»;
- 2) активізація прагнення здобувачів самостійно досліджувати основні закономірності функціонування літератури в синхронічному та діахронічному аспектах; здійснення наукового керівництва цим процесом;
- 3) розвиток творчих здібностей молодих дослідників у галузі літературознавчих досліджень;
- 4) поширення знань здобувачів у галузі історії та теорії літератури;
- 5) сприяння оволодінню здобувачами сучасними напрямками та стратегіями філологічного аналізу та тлумачення тексту художнього твору.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких **компетентностей**:

а) інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі філології у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

б) загальні компетентності (ЗК):

ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, генерування нових ідей.

ЗК 02. Здатність до пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних джерел.

в) фахові компетентності (ФК)

ФК 01. Здобуття глибинних знань у галузі філології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових філологічних знань, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

ФК 02. Здатність збирати дані для філологічного дослідження, систематизувати та інтерпретувати їх.

ФК 03. Здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів.

Програмні результати навчання:

ПРН 01. На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.

ПРН 02. Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.

ПРН 03. Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію.

ПРН 04. Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

1) знати:

- особливості аналізу художнього тексту з погляду феноменів «словесність» і «художність»;
- спільне та відмінне в аналіз текстів з погляду синхронії та діяхронії;
- актуальні техніки та практики літературознавчих стратегій аналізу.

2) вміти:

- критично аналізувати наукові джерела для отримання даних, необхідних для академічних розвідок;
- використовувати різні види читання художньої літератури;
- трансформувати художній матеріал у процесі змістової редукції та компресії інформації;
- орієнтуватися в сучасних стратегіях аналізу художнього твору.

3. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1: НЕОРОМАНТИЗМ У КОНТЕКСТІ КАТЕГОРІЇ «ПЕРЕХІДНІСТЬ».

Тема 1. Сучасні погляди на зміст категорії «перехідність». Категорія «перехідність» у сучасній гуманітаристиці: перехідні художні системи;

перехідні культурно-історичні епохи. «Перехідність» як ключова категорія синергетики, міждисциплінарного напрямку сучасної науки, значення її для розуміння діалогу культур, літературного процесу як сукупності нелінійних процесів.

Тема 2. Романтизм та неоромантизм як перехідні художні системи. Романтизм у системі категорій, які позначають перехідність: романтизм як «передчуття майбутнього»; романтичне бачення Шекспіра як романтика, романтизм як синонім модернізму. Романтизм у системі «перед-» й «нео-». Передромантизм кінця XVIII-початку XIX ст. як перехідна художня система. Діалогічні відношення між романтизмом й неоромантизмом. Позиції вчених щодо специфічних рис неоромантизму: упевненість у можливість втілення ідеалу в повсякденність; намагання виразити духовну красу індивіда; динамічність сюжету, тяжіння до екзотики, фантастики; антитетичність, надання універсального сенсу образам й ситуаціям. Романтична естетика та її ознаки в передромантизмі й неоромантизмі; романтична концепція світу та людини та її ознаки в передромантизмі й неоромантизмі; романтичні мотиви, символіка, образи у передромантизмі й неоромантизмі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2: «АВТОРСЬКИЙ СВІТ» ЯК ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧА КАТЕГОРІЯ. АВТОРСЬКІ СВІТИ МИТЦІВ- НЕОРОМАНТИКІВ: РИСИ ІНДИВІДУАЛЬНІ ТА ТИПОЛОГІЧНІ.

Тема 3. Сутність категорії «авторський світ». Науковий досвід філологічного факультету Одеського національного університету у дослідженні категорій «авторський світ», «світ автора», «художній світ», «картина світу» і так інше. Авторський світ як відповідь автора на комплекс проблем дійсності, яка зумовлена його внутрішнім складом, а також особливостями його свідомості та яка втілена за допомогою художніх засобів цим митцем у його творчості як цілісності. Значення у розкритті авторського світу особливостей світосприйняття та світорозуміння кожного митця як неповторної індивідуальності.

Тема 4. Індивідуальні авторські світи письменників-неоромантиків. Поєднання неповторності авторських світів кожного з письменників-неоромантиків з їхньою типологічною обумовленістю зв'язком з романтичними естетичними принципами. Прояв у їхній творчості рис регіональних літератур. Тяжіння до романтизму як специфічна риса літератури Німеччини, етапи розвитку романтизму від передромантиків Ж. П. Рихтера та

Ф. Гельдерлина, до романтизму Р. Вагнера; неоромантична творчість Т. Шторма. Українські письменники-неоромантики. Авторські світи англійських неоромантиків. Особливості американської неоромантичної літератури. Неоромантизм у літературі Франції.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Очна (денна) форма				Вечірня форма			
	усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Неоромантизм у контексті категорії «перехідність».								
Тема 1. Сучасні погляди на зміст категорії «перехідність»	22	4	2	16	22	4	2	16
Тема 2. Романтизм та неоромантизм як перехідні художні системи	20	2	4	14	20	2	4	14
Разом за першим змістовним модулем	42	6	6	30	42	6	6	30
Змістовий модуль 2. «Авторський світ» як літературознавча категорія. авторські світи митців-неоромантиків: риси індивідуальні та типологічні.								
Тема 3. Сутність категорії «авторський світ».	24	4	2	18	24	4	2	18
Тема 4: Індивідуальні авторські світи письменників-неоромантиків	24	2	4	18	24	2	4	18
Разом за змістовим модулем 2	48	6	6	36	48	6	6	66
Усього годин	90	12	12	66	90	12	12	66

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття навчальним планом не передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми/ Види завдання	Кількість годин	
		Очна (денна) форма	Вечірня форма
1.	Тема 1. Сучасні погляди на зміст категорії «перехідність»	2	2
2.	Тема 2. Романтизм та неоромантизм як перехідні художні системи	4	4
	Разом за змістовим модулем 1	6	6
3.	Тема 3. Сутність категорії «авторський світ».	2	2
4.	Тема 4: Індивідуальні авторські світи письменників-неоромантиків	4	4
	Разом за змістовим модулем 2	6	6
	Усього годин	12	12

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ Види завдання	Кількість годин	
		Очна (денна) форма	Вечірня форма
Змістовий модуль 1. Неоромантизм у контексті категорії «перехідність».			
1.	Тема 1. Сучасні погляди на зміст категорії «перехідність» Опрацювання теоретичної літератури. Підготовка до практичного.	16	16
2.	Тема 2. Романтизм та неоромантизм як перехідні художні системи Опрацювання теоретичної літератури. Підготовка до практичного.	14	14
	Разом за змістовим модулем 1	30	30

	Змістовий модуль 2. «Авторський світ» як літературознавча категорія. авторські світи митців-неоромантиків: риси індивідуальні та типологічні.		
3.	Тема 3. Сутність категорії «авторський світ». Опрацювання теоретичної літератури. Підготовка до практичного.	18	18
4.	Тема 4. Індивідуальні авторські світи письменників-неоромантиків Опрацювання теоретичної літератури. Підготовка до практичного.	18	18
	Разом за змістовим модулем 2	36	36
	Усього годин	66	66

В якості самостійної роботи здобувач може пройти професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси, громадянську освіту, отримати відповідний сертифікат на освітніх платформах, що може бути зараховано як періодичний, поточний та фрагмент підсумкового контролю. Пропонуються до розгляду такі курси, які можуть бути визнані як періодичний, поточний контроль та/або бонусні бали (за бажанням здобувача):

Неформальна освіта		
	Назва освітньої платформи, назва онлайн- курсу, короткий опис, посилання	Дотично до теми (та/або компетентності, результату навчання, що формується)
1.	Як читати складні модерністські та постмодерністські твори. Курс допоможе осягнути сутність художньої літератури ХХ століття, навчитись аналізувати культові романи та розкрити приховані смисли творів модернізму і постмодернізму. https://prometheus.org.ua/prometheus-free/reading-modernist-and-postmodernist-works/	Дотично до формування програмних результатів навчання: ПРН 3 ПРН 7 ПРН 10

*Відповідно до Положення про порядок визнання у вищій школі та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова та ВСП «Фаховий коледж Одеського національного університету імені І. І. Мечникова» (розділ 2).

Для зарахування в якості періодичного, поточного або фрагмента підсумкового контролю здобувач має подати документ, що підтверджує неформальну освіту, програму, зробити опис компетентностей та результатів навчання, сформованих під час неформальної освіти.

Викладач залишає за собою право перевірити сформованість перелічених компетентностей та результатів навчання.

9. Методи навчання

Словесні: лекції (проблемні, лекції з аналізом конкретних ситуацій), пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій;

наочні: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації), метод безпосереднього спостереження, презентація результатів власних досліджень;

практичні: підготовка і виступи з доповідями, обговорення доповідей, підготовка презентацій, експериментальні дослідження.

10. Форми контролю і методи оцінювання

Поточний та періодичний контроль: оцінювання усних відповідей під час практичних занять, оцінювання доповідей, презентацій, у т.ч. результатів власних досліджень.

Підсумковий контроль: залік.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань

За системою ОНУ імені І.І.Мечникова	Оцінка ECTS	За національною шкалою	Визначення
1	2	3	4
90–100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти правильно, повно, системно виклав матеріал щодо проблеми, яка розглядається, виявляючи при цьому цінні творчі ідеї.
85–89	B	добре	Здобувач вищої освіти достатньо правильно, повно й системно виклав матеріал щодо проблеми, яка розглядається, виявляючи при цьому творчий підхід.
75–84	C		Здобувач вищої освіти припустився однієї-двох несуттєвих помилок, дотримуючись достатньої повноти, системності викладу матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.
70–74	D	задовільно	Здобувач вищої освіти припустився двох суттєвих помилок у поданні матеріалу щодо проблеми, яка

			розглядається, відповідь є недостатньо повною й систематизованою.
60–69	E		Здобувач вищої освіти припустився трьох та більше суттєвих помилок у поданні матеріалу щодо проблеми, яка розглядається, відповідь є недостатньо повною й систематизованою.
35–59	FX	незадовільн о з можливістю повторного складання	Здобувач вищої освіти продемонстрував лише деякі елементи матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.
0–34	F	незадовільн о з обов'язкови м повторним вивченням дисципліни	Здобувач вищої освіти не виклав матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.

11. Питання для поточного контролю

1. Погляди сучасних вчених на зміст категорії «перехідність». Неокласицизм як перехідна художня система
2. Погляди сучасних вчених на зміст категорії «перехідність». Передромантизм як перехідна художня система
3. Погляди сучасних вчених на зміст категорії «перехідність». Неоромантизм як перехідна художня система
4. Погляди сучасних вчених на зміст категорії «перехідність». Постмодернізм як перехідна художня система
5. Погляди сучасних вчених на зміст категорії «перехідність». Постпостмодернізм як перехідна художня система
6. Перехідні культурно-історичні епохи.
7. Ознаки романтизму, які були засвоєні неоромантиками.
8. Специфічні для неоромантизму принципи та настанови.
9. Традиційний лексикон неоромантичного художнього твору
10. Герой та світ у романтичному і неоромантичному художньому творі
11. Сутність категорій «світ автора» – «авторський світ».
12. Сутність категорій: «художній світ», «картина світу».
13. Місце опозиції «свобода – цивілізація» в авторських світах неоромантиків.
14. Неоміфологізм авторських світів неоромантиків.
15. Характер вирішення проблеми життя і смерті письменниками-неоромантиками.
16. Місце мотиву двійництва у творах неоромантиків.
17. Стилзація у творчості письменників-неоромантиків.

18. Мрія про мистецтво майбутнього як синтез усіх видів мистецтва – ознака естетичної програми неоромантизму.
19. Своєрідність долі неоромантизму в українській літературі; неоромантизм та авангардизм.
20. Готичний жанр у предромантиків – романтиків та неоромантиків.
21. Загальна характеристика авторського світу Дж. Конрада.
22. Загальна характеристика авторського світу Р. Кіплінга.
23. Загальна характеристика авторського світу А. Конан-Дойла.
24. Загальна характеристика авторського світу Дж. Лондона.
25. Загальна характеристика авторського світу Е.Ростана.
26. Діалог з романтизмом в творчості М. Йогансена.
27. Діалог з романтизмом в творчості Г. Шкурупія.
28. Сучасна література доби постмодерну і діалозі з романтизмом (неоромантизмом).
29. Неоромантизм у критичній рецепції Лесі Українки.
30. Неоромантична творчість Лесі Українки.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі

У процесі поточного контролю здобувач може отримати максимальну оцінку (100 балів) за кожен тематичний модуль. Загальна оцінка з навчальної дисципліни – це є сума балів з поточний контроль. Здобувач одержує підсумкову оцінку, якщо за результатами поточного контролю він набрав за сумою від 60 балів.

Якщо за результатами поточного контролю здобувач набрав менше 60 балів або якщо він набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він повинен виконати залікове завдання (див. Перелік питань для поточного контролю) і з урахуванням його результатів отримати відповідну кількість залікових балів із дисципліни.

Поточний та періодичний контроль				Сума балів
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		100
T1	T2	T3	T4	
25	25	25	25	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту, курсового проекту (роботи), практики	для заліку

90-100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Силабус навчальної дисципліни “Авторські світи поетів-романтиків”
2. Робоча програма навчальної дисципліни “Авторські світи поетів-романтиків”
3. Гальчук О. Англійський і американський неоромантизм у постатях і текстах : Навчальний посібник. Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г. М., 2023. 163 с.

14. Рекомендована література

Основна:

1. Агеєва В. Дороги й середохрестя: есеї. Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. 352 с.
2. Долга Н. Особливості літератури англійського неоромантизму: перехідність у контексті сучасного літературознавства. *Південний архів*. 2019. № 77. С. 35–40.
3. Жигун С. В. Образ ученого у творах В. Підмогильного та О. Слісаренка у контексті роздумів про неореалізм. *Наукові записки Бердянського педагогічного університету*. 2015. Вип. 5. С. 156–163.
4. Кобзан Л. А. «Номо новіс» у неоромантичній картині світу Дж. Конрада та О. Гріна. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2019. С. 95–99.
5. Левченко О. О. Неоромантизм в українській літературі: проблема визначення. *Гуманітарна освіта в технічних вищих закладах: зб. науков. праць факультету лінгвістики Гуманітарного інституту Київського авіаційного університету*. Київ, 2009. Вип.18. С. 203–207.
6. Орлов О. П. Модифікація різдвяних мотивів у новелах О.Генрі. *Академічні студії. Серія «Гуманітарні науки»*. 2022. Вип. 3. С. 25–29.
7. Острови малої еміграційної прози: Хрестоматія творів українських письменників міжвоєнного двадцятиріччя / Укладач І. Р. Жиленко. Суми: СВС Панасенко І.М., 2018. 156 с.
8. Шевченко Т. М. Рецепція образу Лесі Українки в есеїстичному дискурсі сучасності // *Леся Українка і сучасний гуманітарний дискурс. Матеріали*

Всеукраїнської наукової інтернет-конференції, присвяченої 150-річчю від дня народження Лесі Українки. Чернівці : ЧНУ імені Юрія Федьковича, 2021. С. 113–115.

9. Юдін О. Авторство як культурний інститут: стратегії авторизації в художньому та літературознавчому дискурсах. Київ : Ника-Центр, 2015. 324 с.

10. Яценко Т. Неоромантизм як стильова течія модернізму. *Українська література*. 2016. № 9. С. 39–42.

11. Shevchenko T., Korobkova N., Sliusarenko M. Mega-Essay as an Integrated Format in Modern Literature. *Postmodern Openings*. 2022. Volume 13. Issue 3. PP. 358-371.

12. Stape J. H. The New Cambridge Companion to Joseph Conrad. Cambridge: Cambridge University Press. 2015. 280 p.

Додаткова

1. Левченко О. О. Неоромантичні риси новели «Цвіт яблуні» Михайла Коцюбинського. *Наукові записки; Серія: Філологічні науки*. 2018. Вип. 164. С. 236–239.

2. Левченко О. О. Неоромантичні складові новелістики Михайла Коцюбинського. *Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe East European Scientific Journal*. 2018. № 10 (38). С. 68–72.

3. Неоромантизм у ранній творчості Павла Тичини [Електронний ресурс] : наук.-допом. бібліогр. список літ. / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Бібліотека ; уклад. Л. Дейнека. Електрон. текст. дані. Луцьк, 2019. 45 назв.

4. Ніколенко О. Французька література другої половини XIX – початку XX століть: напрями, течії, постаті. Монографія. Київ : ФОП Лебедь, 2019. 226 с.

5. Симонович Д. В. Неоромантизм у творчій спадщині В. Липинського-історика: сучасні інтерпретації. *Південний архів (історичні науки)*. 2025. № 49. С. 35–43. <https://doi.org/10.32999/ksu2786-5118/2025-49-5>

6. Чумаченко О. А. Неоромантизм української літератури і мистецтва 1920-х років: до проблеми критичного осмислення. URL: <https://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/1272/>

7. Шевченко Т. М. Мегаесей як літературний формат: лесезнавчий дискурс. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Філологія*. 2024. Вип 1 (29). С. 68-80.

8. Шевченко Т. М. Теоретизація есею як літературного твору: письменницький дискурс. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Філологія*. 2024. Том 29 № 2(30). С. 115-123.

9. Шевченко Т., Чикур Л. Топос Києва в есеїстиці Є. Кононенко. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Філологія*. 2024. Вип 1 (29). С. 81-88.

10. Ясь О. Романтизм і неоромантизм у компаративному світлі. *Український історичний журнал*. 2022. № 6. С. 159–172.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. www.library.edu-ua.net/ – Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського
2. <http://www.nbuv.gov.ua> – веб-сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського
3. <http://www.nplu.org> – веб-сайт Національної парламентської бібліотеки України
4. <http://www.ukrbook.net> – веб-сайт Книжкової палати України імені Івана Федорова
5. Journals.uran.i.ua – “Наукова періодика України”